

Don Niko Luković, pomorski pisac i naučnik

Maksim Zloković, Tivat

Život i rad don Nika Lukovića pada u doba kada je nacionalna borba za slobodu i ujedinjenje naših naroda uzela odlučnog maha na našem Primorju. U toj neravnoj borbi protiv tuđinske uprave, don Niko je uzimao vidnog učesća, pa možemo slobodno reći, da nije bilo važnijeg narodnog posla, gdje se nije čula i njegova rodoljubiva riječ. Uvijek vjeran svome narodu i njegovom jedinstvu, kroz pedeset godina svoga rada neustrašivo je stajao na braniku tih ideala.

Još kao đak bogoslovije 1910. godine počinje svoj književni i publicistički rad u Bjankinijevom »Narodnom listu«, koji je razbuktao narodnu svijest u Dalmaciji i zadojio ga neoborivim istinama o našem iskonskom pravu na ovo žalo i njegove hridi. Pedeset godina tim istinama služi vjerno i nepokolebljivo don Niko. Pedeset godina istražuje, piše i na svjetlost dana iznosi djela svih zaslužnih sinova ovoga kraja, čija su velika djela opsežan prilog historiji pomorstva naših naroda. Mnoga važna i dragocjena istina o nama i našem bitisanju na ovim obalama, ostala bi zapretana, da je nije njegovo pero, iznijelo na vidik svijetu, da se njome napajaju mlada pokoljenja.

Pedeset godina čuje se njegova riječ. Pedeset godina radi, stvara i djeluje čovjek, koji je uvijek bio spreman da dá svoj obol u borbi za istinu, pravdu i slobodu. On je pola vijeka sa riječju i perom, ostao na braniku tih ideala. Rođen u pomorskoj porodici u Prčanju, gdje je sa majčnim mlijekom posisao ljubav za more i one velike jedrenjake, koji su pronijeli slavu Prčanja i čitave Boke svim morima

svijeta. On je tu ljubav ispoljio u djelima: »Kotor u doba Humanizma i Renesanse« — »Postanak i razvitak trgovačke mornarice u Boki Kotorskoj« — »Boka Kotorska« (kulturno-historijski vodič). Zatim u svojoj odličnoj monografiji »Prčanj«, koju možemo nazvati njegovim najboljim književno-historijskim djelom. Ovdje nam je pisac dao jednu vrlo preglednu galeriju pomorskih likova, događaja, trgovaca, brodova i brodolasnika. Ovim djelom pisac je htio da nam sačuva od zaborava sve one zaslužne likove, koji su decenijama bile dika i ponos ovog čuvenog pomorskog gnijezda. On nas je, ovdje na jedan vrlo sugestivan način upoznao sa svim zbivanjima ne samo Prčanja, već i čitave Boke tokom nekoliko stoljeća. Monografija »Prčanj« je najljepši svjedok i neizbrisivi dokument o važnosti, učesću i doprinosu Prčanja i Boke našoj pomorskoj afirmaciji u svijetu. Mnogobrojni pomorski časopisi, kao i ostali naši primorski časopisi i novine, sa naročitom ljubavlju štampale su i donosile njegove članke, koji su bili prožeti ljubavlju za naše more, njegovo kulturno naslijeđe i njegov prosperitet.

Osim pomorske historije, koju je naročito istraživao, pisao je iz oblasti umjetničke kritike, slikarstva, skulpture i vajarstva, kao i putopise.

Sva njegova djela razasuta po mnogobrojnim listovima i časopisima, zbornicima, almanasima i godišnjacima, svjedoče nam o obimnom, nesebičnom i čovječanskom pedesetogodišnjem radu, ovoga istinskoga rodoljuba i narodnog svećenika.